

Klír, Tomáš

Archeologické nálezy

In: Klír, Tomáš. *Osídlení zemědělsky marginálních půd v mladším středověku a raném novověku*. Klápště, Jan (editor); Měřínský, Zdeněk (editor). Praha: Univerzita Karlova, Filozofická fakulta, 2008, pp. 149

ISBN 9788073082512

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/127499>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

25. ARCHEOLOGICKÉ NÁLEZY

Ve sbírce Polabského muzea v Poděbradech jsou uchovány předměty, které získal Jan Hellich archeologickým odkryvem relikvií nebo darem od lesních dělníků. Detailním rozbořením těchto nálezů se nedávno zabýval V. Brych (2002; *týž* 2004). Hlavní problém spočívá v nejasné lokalizaci jednotlivých předmětů.

Dochovaný soubor obsahuje spektrum předmětů, které je typické pro zaniklé středověké vesnice s doklady přítomnosti drobné šlechty.

Mezi železnými předměty jsou zastoupeny milítarie (meč, tesák), jezdecká výstroj (ostruhy 2x, podkova, přezka ?), kování vozu (?), pracovní nástroje (drobná lehká sekera, nože se střenkovou rukojetí 3x ?), klíč s okrouhlou hlavicí, stavební železo (bezhlavicový hřeb, 2x hřeb s krátkým dřívkem a širokou hlavicí) (podrobněji Brych 2002, 74–81). Nezvěstným zůstává jediný doklad zemědělského nástroje – srp se zoubkovaným ostřím (Hellich 1923, 76). Všechny tyto předměty mohly sloužit kdykoliv ve 14.–15. století.

Z kamenných předmětů se dochovala pískovcová stoupa (Brych 2002, 81), která měla být nalezena během Hellichova odkryvu v roce 1889. Dále fragment kamenné desky (plotny ?; Brych 2004, 33). Zvláštní místo zaujímá zlomek vápenné mazanice, která by podle přírodovědných analýz mohla pocházet z podlahy (Brych 2004, 33).

Keramika je ve sbírce zastoupena 39 zlomky a 1 celým kusem – tyglíkovou lampou (Brych 2004, 26–32; *týž* 2002, 72–73). Mezi zlomky se nalézají (i) keramika oxidačně a tvrdě vypálená keramika s patrným ostřivem a příměsí slídy (25 ks, okraje ovalené, varianty okružní; 1x identifikován okraj džbánku), (ii) jemnozrná a tvrdě vypálená bílá keramika – červeně malovaná keramika bez zachovaného dekoru (4ks), (iii) redukčně vypalovaná „zakuřovaná keramika (1 ks), (iv) zeleně glazovaná keramika (2 ks), (v) typická novověká keramika s bělavě šedou engobou (3 ks) a fragment držadla pánve, (vi) 2 zlomky nádobkových kachlů a (vii) 2 zlomky pravěké keramiky (doba bronzová ?). Jednotlivé skupiny keramiky (i–iv, vi) od-

povídají vrcholně středověké produkci 14.–15. století, novověké zlomky 16.–17.(18.?) století (Brych 2004, 33). V. Brych (2002, 73–74) zmiňuje ještě zlomky keramiky získané cíleným sběrem v roce 2002 (16 ks), které stávající poznatky nerozšiřují.

Díky popisu a poznámkám Jana Hellicha (1923, 76; APM, *ffH*, inv. č. 13 872, 13 960) lze přesněji lokalizovat:

- 1 ostruhu, srp, tesák a glazované střepy do prostoru domu odkrytého roku 1902, kde se měla nalézat také druhá, patrně nevyzdvižená kamenná stoupa
- pískovcová kamenná stoupa v prostoru domu, jenž byl odkryt roku 1889
- meč, druhá ostruha, ruční kamenný mlýn (nezvěstný, nebo totožný s fragmenty kamenné desky) – mimo dvůr s motte, severně od něj nebo v západní řadě relikvií

Shrnutí

Nalezené předměty korelují se zmínkami písemných pramenů o sídelních aktivitách v areálu od 2. pol. 14. – poč. 15. století, přičemž nevyklučují jejich pokračování během 15. stol. Tři fragmenty novověké keramiky se na lokalitu dostali pravděpodobně po jejím definitivním opuštění.

Železné předměty a stoupy nalezené v odkrytých domech plně odpovídají naší současné představě o výbavě poddanských usedlostí ve 14.–15. století.